

College voor Toetsen en Examen

TERUGBLIK NORMERING DOORSTROOM- TOETSEN 2024

INHOUDSOPGAVE

MANAGEMENTSAMENVATTING TERUGBLIK NORMERING DOORSTROOMTOETSEN 2024	3
1. INLEIDING	4
1.1. De normering	4
1.2. De verschillende doorstroomtoetsen	6
2. RESULTATEN GEZAMENLIJK ANKER IN 2024	9
2.1. Het gezamenlijke anker	9
2.2. Resultaten gezamenlijk anker 2024	9
3. DEELNEMENDE SCHOLEN EN LEERLINGEN	12
3.1. Aantal scholen en leerlingen	12
3.2. Onderwijstype	12
3.3. Voorlopige schooladviezen	13
4. RESULTATEN NORMERING	15
4.1. Toetsadviezen	15
4.2. Referentieniveaus	16
4.3. Relatie voorlopig schooladvies en toetsadvies	17
5. INTERPRETATIE RESULTATEN NORMERING DOORSTROOMTOETSEN 2024	19
REFERENTIES	21

MANAGEMENTSAMENVATTING TERUGBLIK NORMERING DOORSTROOMTOETSEN 2024

In het voorjaar van 2024 zijn voor het eerst doorstroomtoetsen in het primair onderwijs (po) afgenomen bij in totaal 174.053 leerlingen van 6.665 scholen. Het College voor Toetsen en Examens (CvTE) is verantwoordelijk voor de beoordeling van de kwaliteit en voor de normering van de doorstroomtoetsen. Het CvTE constateert dat de afname onderling goed vergelijkbare toetsresultaten heeft opgeleverd die recht doen aan de getoonde prestaties van de individuele leerlingen.

Het stelsel doorstroomtoetsen po is ontstaan vanuit de politieke wens om scholen een toets te kunnen laten kiezen die aansluit bij hun behoeftes. Het stelsel is daarmee divers: verschillende scholen kiezen verschillende toetsen die verschillende groepen leerlingen onder verschillende omstandigheden maken. Voor de afname in 2024 konden scholen kiezen uit zes doorstroomtoetsen: AMN Doorstroomtoets, Doorstroomtoets van Dia, DOE, IEP Doorstroomtoets, Leerling in beeld-doorstroomtoets en ROUTE 8. Deze doorstroomtoetsen verschillen onderling op een aantal punten. Deze verschillen maken een doorstroomtoets onderscheidend, waardoor scholen een toets kunnen kiezen die het best bij hen past. Binnen zo'n stelsel is het van belang dat gelijke prestaties van leerlingen op een toets tot een gelijk toetsadvies leiden, ongeacht de toetskeuze van een school. Dat bewaakt het CvTE door de kwaliteit van de doorstroomtoetsen te beoordelen en toe te zien op een strikte naleving van de normeringsmethode.

Een onafhankelijk gegeven en goede afspiegeling van leerlingprestaties

Met ingang van schooljaar 2023-2024 worden alle doorstroomtoetsen op gelijke wijze door het CvTE genormeerd door te equivaleren op basis van de prestaties van leerlingen op gezamenlijke ankeropgaven. Deze methode gebruikt absolute standaarden en garandeert dat de toetsadviezen volledig onafhankelijk van de voorlopige schooladviezen tot stand komen, waardoor zij een objectief tweede gegeven naast het schooladvies opleveren. Deze methode geeft een goede afspiegeling van de daadwerkelijke prestatie op de toets van de individuele leerling. De toetsresultaten van 2024 zijn niet goed te vergelijken met de resultaten van eindtoetsen in eerdere jaren. Daarom beschouwen we dit eerste afnamejaar als een nulmeting.

Resultaten: verdeling toetsadviezen en behaalde referentieniveaus

De normering van de eerste doorstroomtoetsen is volgens planning en zonder bijzonderheden verlopen. Uit de analyse van de gezamenlijke ankeropgaven blijkt dat de opgaven psychometrisch gezien goed functioneren en een goede basis vormen om de verschillende doorstroomtoetsen op dezelfde schaal te normeren. Dat betekent dat de resultaten op de toetsen onderling goed vergelijkbaar zijn en dat de resultaten vanaf dit jaar goed vergeleken kunnen gaan worden over de jaren heen.

De op toetsniveau geaggregeerde resultaten laten duidelijke verschillen zien tussen de doorstroomtoetsen in de toetsadviesverdelingen en in de percentages behaalde referentieniveaus. In het algemeen zien we ook hogere percentages toetsadviezen havo/vwo en vwo bij de papieren toetsen dan bij de digitale toetsen.

De waargenomen verschillen blijken ook uit een klassieke analyse. Daaruit blijkt dat verschillen geen gevolg zijn van de gebruikte normeringsmethode, maar representatief zijn voor de prestaties van de leerlingen op de ankeropgaven en deels verklaarbaar zijn door verschillen in de groepen leerlingen die de toetsen maken.

Niet iedere toets wordt door een even vaardige groep leerlingen gemaakt. Verschillen in de toetsprestaties zijn daardoor te verwachten. Verschillen in de toetsadviesverdelingen en de percentages behaalde referentieniveaus kunnen daarnaast deels te verklaren zijn door bijvoorbeeld selectie-effecten, verschillen in toetsbeleving en motivatie van leerlingen.

Het is lastig te bepalen welke factor welk effect heeft. Om daar meer zicht op te krijgen doen we onderzoek naar verschillen die ontstaan door het gebruik van een papieren of digitale toets, of naar welk effect ontstaat doordat een bepaalde school met een bepaalde groep leerlingen kiest voor een bepaalde doorstroomtoets. Op de langere termijn voeren we toelatings- en doorstroomonderzoek uit, waarbij de voorspellende waarde van de toetsadviezen van alle doorstroomtoetsen wordt nagegaan door de plaatsing en doorstroom van leerlingen in het voortgezet onderwijs te volgen.

1. INLEIDING

In het voorjaar van 2024 zijn voor de eerste keer doorstroomtoetsen in het primair onderwijs (po) afgenomen. In deze rapportage leggen we uit hoe de landelijke normering is verlopen en wat de resultaten van de doorstroomtoetsen waren in 2024.

In dit hoofdstuk zetten we uiteen hoe het CvTE zijn wettelijke taak om de vergelijkbaarheid van de doorstroomtoetsen te bewaken, heeft ingericht en uitgevoerd. Daarnaast geven we een korte beschrijving van de verschillende doorstroomtoetsen die in 2024 zijn afgenomen.

1.1. De normering

Eén landelijke normering voor alle doorstroomtoetsen

Met de invoering van de Wet doorstroomtoetsen po (Kamerstuk II, 2020-2021) wordt in het po een eenduidig toetsstelsel gecreëerd door de inrichting van centrale kwaliteitsbewaking op de doorstroomtoetsen (voorheen eindtoetsen). Sinds 1 januari 2023 is het CvTE verantwoordelijk voor deze kwaliteitsbewaking. Daarnaast is het CvTE met ingang van het schooljaar 2023-2024 verantwoordelijk voor het bewaken van de vergelijkbaarheid van de doorstroomtoetsresultaten. Ook stellen we de toetsoverstijgende normering vast op advies van onze wettelijke adviseur Stichting Cito. Daarmee is, in tegenstelling tot voorgaande jaren, vanaf de afname van 2024 onder regie van het CvTE één en dezelfde landelijke normering voor alle doorstroomtoetsen van toepassing. Doelstelling is het maximaliseren van de vergelijkbaarheid van de resultaten van de verschillende doorstroomtoetsen.

Hoe wordt de normering uitgevoerd?

De wijze waarop het CvTE de normering vaststelt staat beschreven in de *Regeling beoordelingsnormen doorstroomtoetsen po* (CvTE, 2024a). Deze regeling bevat algemeen verbindende voorschriften voor aanbieders van een tot het stelsel toegelaten doorstroomtoets po. Met de normering zorgen we ervoor dat een leerling een toetsadvies krijgt dat past bij de prestaties op de gemaakte toets, onafhankelijk van het jaar waarin de toets wordt gemaakt, welke toets gemaakt wordt of de vaardigheid van andere leerlingen die dat jaar een doorstroomtoets maken.

De beoordelingsnormen zijn opgenomen in de *Regeling beoordelingskader doorstroomtoetsen po* (CvTE, 2024c). Zo schrijft de *Regeling beoordelingskader doorstroomtoetsen po* voor dat een toets alleen zal worden erkend als de toetsaanbieder de procedure om te komen tot de beoordelingsnormen van de doorstroomtoets volgt.

Nulmeting door andere normeringswijze

Voor de wetswijziging was er sprake van een hybride toetsstelsel: de normeringen van verschillende eindtoetsen kwamen gescheiden van elkaar tot stand. Sinds 2019 was er sprake van een landelijke normering voor de private toetsaanbieders enerzijds en een aparte normering voor de Centrale Eindtoets anderzijds. Dat belemmerde het zicht op de vergelijkbaarheid (Wiersma, 2022a).

Met ingang van schooljaar 2023-2024 worden alle doorstroomtoetsen op gelijke wijze door het CvTE genormeerd. De door ons gehanteerde werkwijze staat beschreven in de *Regeling beoordelingsnormen doorstroomtoetsen po* en *Het normeringshandboek 2024* (CvTE, 2024a, 2024b) en is opgesteld met het oog op het verstevigen van de vergelijkbaarheid van de toetsadviezen en het waarborgen van de functie van de doorstroomtoets als objectief tweede gegeven naast het schooladvies.

Om de resultaten op de verschillende doorstroomtoetsen vergelijkbaar te maken, hanteren we een psychometrische procedure die 'equivaleren' wordt genoemd. In 2024 is voor het eerst geëquivaard op basis van de prestaties van leerlingen op gezamenlijke ankeropgaven. In de jaren 2021-2023 werd, voor alle eindtoetsen met uitzondering van de Centrale Eindtoets, een alternatieve normeringsmethode gebruikt. Deze methode gebruikte naast ankeropgaven ook de voorlopige schooladviezen voor de

normering. Het voorlopige schooladvies werd gebruikt om inschattingen te krijgen van de vaardigheidsniveaus van de populaties bij de verschillende eindtoetsen. Deze alternatieve normeringsmethode via populaties was een tijdelijke maatregel (Wiersma, 2022b).

De equivalering via ankeropgaven in 2024 gebruikt absolute standaarden en garandeert dat de toetsadviezen volledig onafhankelijk van de voorlopige schooladviezen tot stand komen. Daarnaast geeft deze methode een betere afspiegeling van de daadwerkelijke prestatie op de toets van de individuele leerling. Hoewel dus betrouwbaar en onafhankelijk, kunnen er nu verschillen ontstaan tussen de doorstroomtoetsen in de relatie tussen het voorlopige schooladvies en de toetsadviezen.

De nieuwe normeringsmethode zorgt voor een goede vergelijkbaarheid van de resultaten over de toetsen heen en, voor de toekomst, tussen verschillende afnamejaren. De wijzigingen in het toetsstelsel sinds de wetswijziging, waaronder de gewijzigde normeringsmethode, zorgen er wel voor dat de toetsresultaten van 2024 niet goed te vergelijken zijn met de resultaten van eindtoetsen in eerdere jaren. Dit eerste afnamejaar van doorstroomtoetsen is daarom een nulmeting.

Uitvoering landelijke normering

Na de afname van de doorstroomtoetsen in 2024 delen de doorstroomtoetsaanbieders data (de normeringssteekproef), en start de landelijke normering. In deze normeringssteekproef worden alleen de resultaten van het reguliere basisonderwijs meegenomen (CVTE, 2024b).

Stichting Cito voert de normering uit en volgt daarbij de volgende stappen:

1. Alle toetsen zijn op de drie verplichte onderdelen (Lezen, Rekenen en Taalverzorging)¹ verbonden door opgaven uit het vooraf vastgestelde gezamenlijke anker en worden per onderdeel gezamenlijk gekalibreerd met behulp van hetzelfde psychometrische model: het tweeparameter logistische model (2PL). Hierdoor kunnen de ankeropgaven geschaald worden en kan het functioneren van deze opgaven onderzocht worden. Daarnaast voeren we ook een klassieke analyse (p-waarden) uit om de prestaties op de items uit het gezamenlijk anker tussen de toetsen met elkaar te vergelijken. Na deze stap worden de parameters van de ankeropgaven vastgesteld en gedeeld met de toetsaanbieders. Ook worden eventuele constatering over het functioneren van de gezamenlijke ankeropgaven en daaruit voortkomende ingrepen vastgesteld en teruggekoppeld (zie hoofdstuk 2.2).
2. De opgaven van ieder onderdeel van iedere toets worden afzonderlijk gekalibreerd, waarna vaardigheidsschattingen uitgevoerd worden voor de leerlingen. De vaardigheidsschattingen worden vergeleken met de meest recent bepaalde, vooraf vastgestelde cesuurpunten voor de referentieniveaus 1F en 2F/1S (zie Tabel 1).

De cesuren voor de referentieniveaus Lezen, Rekenen en Taalverzorging zijn tot stand gekomen via een equivalering naar de Centrale Eindtoets van 2018. Deze toets was via een set opgaven verbonden aan eerdere afnames van de referentiesets, waardoor de grenswaarden voor het behalen van de niveaus overgebracht konden worden naar de normering van de doorstroomtoetsen.

Tabel 1: Cesuurpunten voor de referentieniveaus in de normering

onderdeel	niveau	cesuur
Lezen	1F	-2,12085
	2F	-0,81552
Rekenen	1F	-1,59269
	1S	0,02194
Taalverzorging	1F	-2,00258
	2F	-0,43391

¹ In dit rapport worden Lezen, Rekenen en Taalverzorging voor de eenvoud benoemd als onderdelen. De officiële termen wijken iets af; Rekenen is een terrein, Lezen is een domein en Taalverzorging is een subdomein van het domein Begrippenlijst en Taalverzorging.

3. De vaardigheidsschattingen voor de verplichte onderdelen worden per leerling gewogen (zie Tabel 2).

Tabel 2: Wegingsfactoren van de onderdelen voor de gewogen gemiddelde vaardigheid

Lezen	Rekenen	Taalverzorging
0,30	0,45	0,25

Dit gewogen gemiddelde wordt vergeleken met de bepaalde cesuurpunten voor de toetsadviescategorieën (zie Tabel 3).

Tabel 3: Cesuurpunten voor de toetsadviescategorieën in de normering

grenspunt	cesuur
pro/vmbo bb -> vmbo bb/kb	-2,16753
vmbo bb/kb -> vmbo kb/gl-tl	-1,13056
vmbo kb/gl-tl -> vmbo gl-tl/havo	-0,48615
vmbo gl-tl/havo -> havo/vwo	0,18100
havo/vwo -> vwo	0,79278

De cesuren voor de toetsadviezen zijn bepaald via een equivalering naar de Centrale Eindtoets van 2019. De grenswaarden voor de toetsadviezen van de Centrale Eindtoets waren gebaseerd op toelatings- en doorstroomonderzoek uit 2018.

2019 was het eerste afnamejaar waarin de huidige toetsadviescategorieën gebruikt werden. In deze equivalering is retroactief de sinds 2022 aangepaste cesuur toegepast voor het grenspunt pro/vmbo bb met vmbo bb/kb (CvTE 2022).

De komende jaren voeren we toelatings- en doorstroomonderzoek uit voor alle doorstroomtoetsen (zie ook CvTE 2024d).

4. Door de berekeningen in stap 2 en 3 wordt een eerste indruk verkregen van de behaalde percentages referentieniveaus en toetsadviesverdelingen op de normeringssteekproef. Aansluitend stelt de toetsaanbieder zelf op basis van de door het CvTE vastgestelde cesuren voor de referentieniveaus en de toetsadviescategorieën per individuele leerling de definitief behaalde referentieniveaus en het toetsadvies vast.

1.2. De verschillende doorstroomtoetsen

Het doorstroomtoetsensysteem is opgezet met de gedachte om scholen keuzevrijheid te bieden tussen verschillende doorstroomtoetsen, met ieder een invulling en toetsvorm. Voor de afname in 2024 waren zes doorstroomtoetsen beschikbaar voor scholen om uit te kiezen: AMN Doorstroomtoets, Doorstroomtoets van Dia, DOE, IEP Doorstroomtoets, Leerling in beeld-doorstroomtoets en ROUTE 8. Deze doorstroomtoetsen verschillen onderling bijvoorbeeld in afnamemodus (papier of digitaal), mate van adaptiviteit (lineair, multistage of adaptief op opgaveniveau) en in gemiddelde afnameduur (van 2 uur en 20 minuten tot 4 uur). Toetsen verschillen ook in het gemiddelde aantal meetellende gemaakte opgaven zoals te zien is in Tabel 4. Voor de adaptieve toetsen is in onderstaande tabel ook weergegeven wat het bereik is van het aantal opgaven dat een leerling kan krijgen, omdat het aantal per leerling kan variëren.

Tabel 4: Gemiddelde en bereik van het aantal gemaakte opgaven per toets

	AMN		DIA		DOE	IEP		Lib		ROUTE 8	
	gem	bereik	gem	bereik	gem	digitaal	papier	digitaal	papier	gem	bereik
						gem	gem	gem	gem		
onderdeel											
Lezen	56,4	40-70	46,3	43-49	39,0	45,0	45,0	44,0	45,0	37,7	28-55
Rekenen	37,0	18-60	35,8	35-36	47,3	60,0	60,0	59,6	59,7	33,4	28-67
Taalverzorging	26,7	17-60	40,0	40,0	36,0	45,0	45,0	40,0	40,0	49,7	32-64
totaal	120,1		122,1		122,3	150	150	143,6	144,7	120,8	

Afhankelijk van de mate van adaptiviteit van de doorstroomtoets kan de lengte van de toets in meer of mindere mate per leerling verschillen. Bijvoorbeeld de lineaire papieren IEP heeft voor alle leerlingen exact evenveel opgaven. Maar bij de adaptieve AMN toets krijgen leerlingen gemiddeld 56,4 leesopgaven, een aantal dat per leerling varieert tussen de 40 en 70 opgaven.

Daarnaast maken toetsaanbieders ook keuzes in inhoud en de presentatie van opgaven. Deze keuzes maken een doorstroomtoets onderscheidend en maken het scholen mogelijk de toets te kiezen die het best bij hen aansluit. Voor de normering is wel van belang dat er uniformiteit in de positie en weergave van de ankeropgaven bestaat. In de verschillende designs wordt gezocht naar een optimale opname van de ankeropgaven, waarbij ze voldoen aan de afgesproken afname-eisen en daarmee uniform zijn qua positie en weergave.

Hieronder volgt een beknopte beschrijving van de opzet van de verschillende doorstroomtoetsen die zijn afgenomen in 2024 en de wijze waarop het gezamenlijk anker hierin is aangeboden. Voor meer informatie over de verschillende toetsen verwijzen we naar de websites van de verschillende doorstroomtoetsen.

AMN Doorstroomtoets – AMN

De AMN Doorstroomtoets is een digitale toets. Bij de onderdelen Rekenen en Taalverzorging krijgen de leerlingen eerst een paar reguliere opgaven aangeboden, daarna een set ankeropgaven en vanaf dat moment wordt de toets adaptief op opgaveniveau. Dit betekent dat na iedere opgave de vaardigheid van een leerling opnieuw wordt geschat. Op basis van de prestatie op een opgave wordt daarmee een nieuwe opgave geselecteerd die aansluit op het geschatte vaardigheidsniveau van de leerling. Bij het onderdeel Lezen worden eerst een paar reguliere opzoekopgaven aangeboden, daarna ankeropzoekopgaven en vervolgens weer reguliere opzoekopgaven. Vervolgens wordt op basis van de vaardigheidsschatting van de leerling aan de hand van de opzoekopgaven een leestekst geselecteerd en aangeboden. Daarna krijgen leerlingen ankerleesteksten lineair (in een vastgestelde volgorde, dus niet adaptief) aangeboden en vervolgens wordt op basis van de vaardigheidsschatting weer een tekst geselecteerd. Daarna wordt na iedere leestekst de vaardigheid van de leerling opnieuw geschat en wordt op basis daarvan de volgende tekst geselecteerd.

Gemiddeld doen leerlingen 2 uur en 21 minuten over deze doorstroomtoets.

Doorstroomtoets van Dia – Diataal B.V.

De Doorstroomtoets van Dia is een digitale toets. Rekenen en Lezen worden in een multistage-vorm getoetst met drie fasen, waarbij de eerste fase voor alle leerlingen gelijk is en de tweede en derde fase adaptief. Op basis van het aantal juist beantwoorde opgaven gaat de leerling naar een module die wat betreft moeilijkheid het best bij de leerling past. Taalverzorging wordt lineair getoetst. Bij Rekenen en Lezen zijn de opgaven uit het gezamenlijke anker verdeeld over de eerste twee fasen. Voor Taalverzorging heeft de toets een opbouw van dictee-opgaven, invulopgaven en meerkeuze-opgaven per categorie, waarbij de ankeropgaven tussen deze opgaven zijn geplaatst, passend bij de vraagtypen en categorieën.

Gemiddeld doen leerlingen 2 uur en 30 minuten over de toets.

DOE (Overheidsdoorstroomtoets) – Stichting Cito

De DOE is een digitale multistage-toets, bestaande uit drie toetsdelen per onderdeel (Lezen, Rekenen en Taalverzorging). Het eerste toetsdeel is voor alle leerlingen van gelijke moeilijkheid. Het tweede en derde toetsdeel bestaat uit opgaven verdeeld over drie moeilijkheidsniveaus. Na ieder toetsdeel wordt op basis van een inschatting van de vaardigheid per onderdeel het best passende niveau in het volgende toetsdeel bepaald. Naast deze adaptieve variant was het voor scholen ook mogelijk om te kiezen voor een lineaire variant. In de lineaire variant wordt het eerste toetsdeel aangeboden zoals dat ook voor de multistage-toets geldt, en het tweede en derde toetsdeel bestaan uit opgaven uit het gemiddelde moeilijkheidsniveau. De opgaven uit het gezamenlijk anker worden verspreid over alle drie de toetsdelen afgenomen.

Gemiddeld doen leerlingen 2 uur en 35 minuten over de toets.

IEP – Bureau ICE

Bureau ICE heeft zowel een papieren als digitale IEP Doorstroomtoets. De papieren IEP Doorstroomtoets is een lineaire toets; alle leerlingen maken dezelfde vragen in dezelfde volgorde. De vragen in het toetsboekje lopen op van makkelijk naar moeilijk.

De digitale IEP Doorstroomtoets is adaptief op blokniveau (multistage-design). Hoe een leerling de eerste set aan vragen beantwoordt, bepaalt welke set vragen een leerling in het tweede blok krijgt. De uitkomst van het tweede blok bepaalt vervolgens welke set vragen de leerling in het derde blok krijgt.

De aanbevolen toetstijd van de papieren IEP Doorstroomtoets is 2 dagdelen van 2 uur. Op beide momenten maken de leerlingen de onderdelen Lezen, Taalverzorging en Rekenen. De anker vragen voor de vaardigheden Lezen en de eerste helft van Rekenen worden op de eerste afnamedag afgenomen. Op de tweede afnamedag komen alle ankeropgaven van Taalverzorging en de tweede helft van Rekenen aan bod.

De gemiddelde afnametijd van de digitale IEP is 3,5 uur. In de praktijk maken de leerlingen zowel de papieren als de digitale doorstroomtoets binnen de aanbevolen toetstijd.

Leerling in beeld (Lib) – Cito bv

Er is zowel een papieren Leerling in beeld-doorstroomtoets als een digitale toets. Beide afnamevarianten zijn lineair en worden afgenomen op twee achtereenvolgende dagen. Op dag 1 en dag 2 worden de taken Lezen en Rekenen aangeboden. De taak Taalverzorging wordt alleen op dag 2 aangeboden. De papieren en digitale variant hebben dezelfde afnamevolgorde van de vaardigheden. Binnen een taak kan de volgorde van de opgaven wel verschillend zijn. Een deel van de opgaven in de papieren en digitale variant is hetzelfde. De opgaven uit het gezamenlijke anker zijn verspreid over de toets en worden dus op beide dagen afgenomen. Deze opgaven staan nooit helemaal aan het begin of aan het einde van een taak. In totaal doen leerlingen gemiddeld 4 uur over alle taken van de Lib-doorstroomtoets, verspreid over 2 dagdelen.

ROUTE 8 – A-VISION

ROUTE 8 is een digitale adaptieve doorstroomtoets op vraagniveau. Dit betekent dat de moeilijkheid van elke volgende vraag wordt aangepast aan de geschatte vaardigheid van de leerling. Het systeem selecteert op basis van de beantwoording wat de vervolgvraag is. Juist beantwoorde vragen leiden tot moeilijkere opgaven en foute antwoorden leiden tot makkelijkere opgaven. Bij elk van de deeltolsten (Lezen, Taalverzorging, Rekenen) wordt deze adaptieve routine opnieuw doorlopen.

De opgaven van het gezamenlijk anker zijn in 2024 als een blok aangeboden binnen de betreffende deeltolsten. Leerlingen maken eerst een aantal reguliere opgaven, dan het blok ankeropgaven en vervolgens maken ze weer reguliere opgaven. Leerlingen hebben in 2024 gemiddeld 2 uur en 35 minuten over deze doorstroomtoets gedaan.

2. RESULTATEN GEZAMENLIJK ANKER IN 2024

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de resultaten van het gezamenlijke anker dat in 2024 in alle doorstroomtoetsen is afgenomen. We lichten eerst kort toe waarom en hoe het gezamenlijke anker wordt gebruikt om de vergelijkbaarheid tussen de verschillende doorstroomtoetsen te waarborgen.

2.1. Het gezamenlijke anker

Het gezamenlijke anker is een verzameling van opgaven die in alle doorstroomtoetsen wordt opgenomen om verschillen in de moeilijkheidsgraad tussen de betreffende doorstroomtoetsen vast te kunnen stellen. Daarmee wordt de vergelijkbaarheid tussen zowel doorstroomtoetsen onderling als over jaren heen gewaarborgd. Het gezamenlijke anker gebruiken we om de toetsadviezen en de behaalde referentieniveaus voor Lezen, Taalverzorging en Rekenen van de verschillende doorstroomtoetsen te equivaleren.

De ankeropgaven uit het gezamenlijke anker doorlopen in principe hetzelfde traject als alle andere reguliere opgaven voor de doorstroomtoetsen: ze moeten minimaal voldoen aan dezelfde eisen als reguliere opgaven zoals beschreven in de Regeling beoordelingskader doorstroomtoets po (CvTE, 2024c). Na een pretest via een losse proeftoets of gezaaid in high-stakes afnames bekijken we met alle toetsaanbieders of de opgave geschikt is voor afname in alle doorstroomtoetsen. Het gezamenlijke anker bevat opgaven die (technisch) afneembaar zijn en onderwijskundig en psychometrisch passen bij alle doorstroomtoetsen. Het door het CvTE vastgestelde gezamenlijke anker voor een bepaald jaar (jaarset) wordt volledig opgenomen in alle doorstroomtoetsen. Om de vergelijkbaarheid tussen doorstroomtoetsen over jaren heen te waarborgen bestaat er een link (overlap) tussen de verschillende jaarsets. Hoewel dit jaar de normering als een nulmeting gezien kan worden, is er wel een overlap in ankeritems uit voorgaande jaren.

Er bestaan specifieke richtlijnen (conform de *Regeling beoordelingsnormen*, CvTE 2024a) en werkafspraken tussen het CvTE, Stichting Cito en alle toetsaanbieders voor de afname van de ankeropgaven. Een voorbeeld hiervan is dat de plaatsing van de ankeropgaven in de toets niet helemaal vooraan of aan het einde van de toets(dag) moet zijn, zodat prestaties op de opgaven zo goed mogelijk de potentie van leerlingen weergeven en de prestaties bijvoorbeeld niet beïnvloed worden door vermoeidheid bij de ene toets doordat alle ankeropgaven aan het einde staan, waar deze bij een andere toets aan het begin staan.

2.2. Resultaten gezamenlijk anker 2024

In 2024 bestond de jaarset van het gezamenlijke anker uit 20 opgaven per onderdeel, 10 opgaven hiervan zijn voor alle toetsen gelijk en 10 opgaven zijn specifiek voor de digitale en papieren variant geschikt. Er zijn in totaal 30 unieke opgaven per onderdeel geëvalueerd.

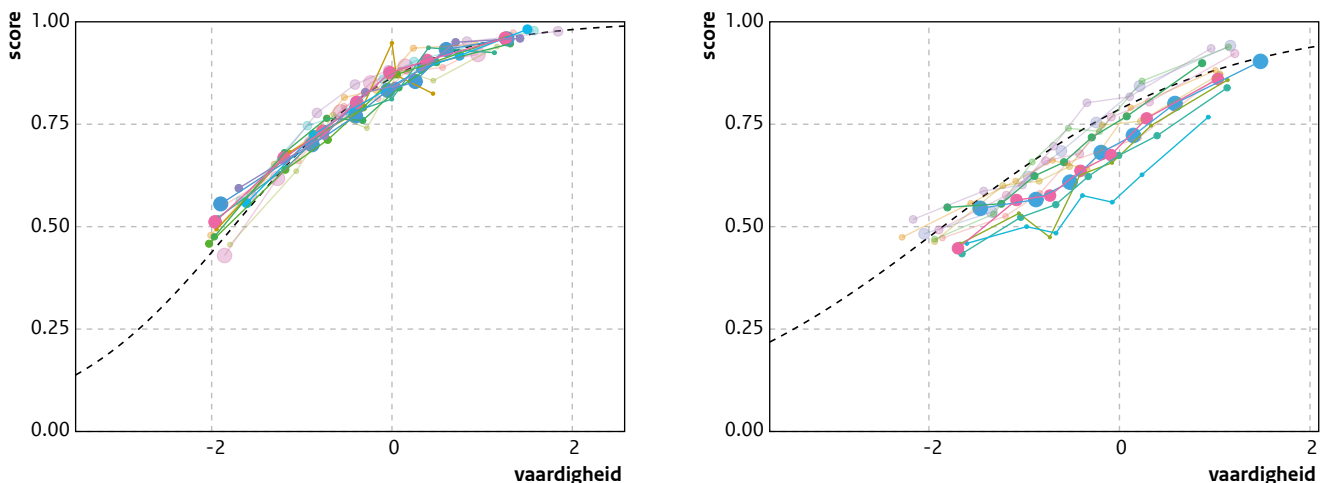
Het gezamenlijk anker heeft dit jaar goed gefunctioneerd in alle afgenomen doorstroomtoetsen. Soms wordt op een opgave systematisch anders gescoord door verschillende subpopulaties of groepen. Dit heet 'item bias' of 'differential item functioning', kortweg DIF. Indien ankeropgaven DIF vertonen, is mogelijk een gehele toets vertekend met systematisch hogere/lagere toetsscores. Hierdoor kunnen resultaten niet of minder goed vergelijkbaar zijn tussen de verschillende doorstroomtoetsen. De opgaven waarop de landelijke normering is gebaseerd, zijn hierop gecontroleerd.

We stellen hoge eisen aan het functioneren van opgaven binnen het gezamenlijke anker waarop we de landelijke normering baseren. Bij afwijkend functioneren worden de opgaven besproken en volgen eventueel ingrepen om de impact op de normering te minimaliseren. We onderscheiden hierbij twee soorten ingrepen:

- **Loskoppelen:** dit houdt in dat een opgave nog wel bijdraagt aan het bepalen van de vaardigheden van de leerlingen, maar niet meer gefixeerd wordt op de gezamenlijke ankerparameters. Dit kan gelden voor één, meerdere of alle toetsen die een bepaalde opgave hebben afgenomen. Tot loskoppelen kan bijvoorbeeld besloten worden als een ankeropgave vanwege een afwijkende lay-out anders functioneert binnen een bepaalde toets.
- **Opnieuw kalibreren:** De (psychometrische) parameters van een opgave worden op basis van de afnamedata van 2024 opnieuw bepaald. Hierna zal de opgave op deze parameters gefixeerd worden in de kalibratie ten behoeve van de normering. Een opgave wordt opnieuw gekalibreerd wanneer een opgave over de jaren heen moeilijker of makkelijker is geworden in vergelijking met de rest van het gezamenlijke anker.

In Figuur 1 staan twee voorbeelden van de resultaten van de DIF analyse: twee karakteristieke curves, waarin de horizontale as de vaardigheid van de leerlingen toont en de verticale as de gemiddelde score op de opgave behorende bij iedere vaardigheid. Iedere gekleurde lijn met punten geeft de resultaten van een doorstroomtoets weer. De linker afbeelding is een typische goed functionerende opgave, waarbij de curves van alle toetsen erg vergelijkbaar zijn. De rechter afbeelding is van een opgave van het onderdeel Lezen die bij alle toetsen losgekoppeld is als anker omdat zich te veel verschillen tussen de toetsen voordeden (zie hieronder). De solide data geven de resultaten van de verschillende doorstroomtoetsen van dit jaar weer, de transparante data voorgaande afnamejaren van de eindtoets.

Figuur 1: Voorbeelden karakteristieke curves, links een opgave die goed functioneert en rechts een opgave die vanwege te veel verschillen tussen de doorstroomtoetsen is losgekoppeld als anker. De gestreepte lijn geeft de voorspelde modelcurve weer.

Lezen

Voor Lezen zijn er in totaal acht opgaven opnieuw gekalibreerd waarvan vier opgaven iets moeilijker lijken en vier opgaven iets makkelijker voor leerlingen dan voorgaande jaren. Eén opgave is losgekoppeld voor alle doorstroomtoetsen omdat hij veel spreiding laat zien (zie ook Figuur 1, rechts). Daarnaast zijn er nog twee opgaven van het gezamenlijke anker bij twee toetsen losgekoppeld, omdat ze daarin ander gedrag laten zien dan bij de overige toetsen.

Rekenen

Voor Rekenen zijn drie opgaven opnieuw gekalibreerd, waarvan één opgave iets moeilijker lijkt dan voorgaande jaren en twee opgaven iets makkelijker. Daarnaast hebben we één rekenopgave helemaal uit de normering gehaald, omdat de inhoud van deze opgave openbaar is geworden via een krantenartikel tijdens de afnameperiode van de doorstroomtoetsen. Deze opgave heeft wel goed gefunctioneerd.

Taalverzorging

Bij Taalverzorging zijn in totaal drie opgaven opnieuw gekalibreerd, waarvan één opgave iets moeilijker lijkt dan voorgaande jaren en twee opgaven iets makkelijker. Drie opgaven zijn bij één toets losgekoppeld, en één opgave bij alle doorstroomtoetsen. Deze opgave bleek te eenvoudig.

Samengevat zijn 14 van de 90 opgaven opnieuw gekalibreerd, drie opgaven zijn voor alle doorstroomtoetsen losgekoppeld en vijf opgaven zijn voor één of twee toetsen losgekoppeld. Tot slot is één opgave volledig buiten beschouwing gelaten vanwege het openbaar worden van de opgave via een krantenartikel.

Na het toepassen van de bovengenoemde ingrepen kunnen we concluderen dat het resterende gezamenlijk anker goed heeft gefunctioneerd. De relatie tussen de prestatie van leerlingen op deze opgaven en hun vaardigheid is vergelijkbaar tussen de verschillende doorstroomtoetsen. Het gezamenlijke anker is dus geschikt als basis om de doorstroomtoetsen te equivaleren. Daarnaast is er geen aanleiding geweest om de cesuren aan te passen voor 2024 ten opzichte van de vooraf gecommuniceerde cesuren (zie hoofdstuk 1).

3. DEELNEMENDE SCHOLEN EN LEERLINGEN

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van het aantal scholen en leerlingen, de verdeling over de onderwijstypen en de voorlopige schooladviezen van de verschillende doorstroomtoetsen in 2024. De gepresenteerde data in dit hoofdstuk en hoofdstuk 4 hebben we gebaseerd op de definitieve gegevens zoals DUO heeft ontvangen van de scholen. Om een uitsplitsing te kunnen maken in de resultaten op de digitale en papieren toetsen bij de IEP en Lib hebben we databestanden van DUO gekoppeld met die van de betreffende toetsaanbieders.

Bij het maken van deze overzichten was het daarnaast niet mogelijk om op basis van de beschikbare data verder onderscheid te maken tussen reguliere en bijzondere afnames, zoals bijvoorbeeld braille- of maatwerktoetsen. Het aandeel bijzondere afnames is hoe dan ook zeer beperkt, dus dit heeft een verwaarloosbare impact op de gepresenteerde resultaten.

3.1. Aantal scholen en leerlingen

Tabel 5 geeft de aantallen en het percentage deelnemende leerlingen en scholen, per doorstroomtoets en in totaal weer, van alle onderwijstypen samen.

Tabel 5: Aantallen en percentages leerlingen en scholen per doorstroomtoets

toets	leerlingen	leerlingpercentage	scholen	schoolpercentage
AMN	2923	1,7	120	1,8
DIA	8304	4,8	347	5,2
DOE	1812	1,0	69	1,0
IEP	65901	37,9	2591	38,9
Lib	74418	42,8	2635	39,5
ROUTE 8	20695	11,9	903	13,5
totaal	174053		6665	

De variatie in aantallen deelnemende leerlingen en scholen bij de verschillende beschikbare doorstroomtoetsen is groot. De DOE en AMN Doorstroomtoets hebben een relatief klein aandeel van de populatie, terwijl het merendeel van de populatie de IEP of de Lib maakt.

Leerlingen uit groep 8 kunnen ook onder de ontheffingsgronden vallen, waardoor ze zijn vrijgesteld van deelname aan de doorstroomtoets (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2024a). Sommige leerlingen die onder de ontheffingsgronden vallen, maken toch een doorstroomtoets. In dat geval zijn ze meegenomen in dit rapport.

3.2. Onderwijstype

Tabel 6 geeft de onderverdeling van deelnemende leerlingen en scholen weer per onderwijstype: regulier basisonderwijs (bo), speciaal basisonderwijs (sbo) en speciaal onderwijs (so).

Tabel 6: Aantallen en percentages leerlingen per onderwijstype

onderwijstype	leerlingen	leerlingpercentage	scholen	schoolpercentage
bo	164917	94,8	6094	92,6
sbo	5880	3,4	265	4,0
so	3256	1,9	221	3,4

Zoals te zien is in Tabel 6 volgt het overgrote deel van de leerlingen regulier basisonderwijs en 5% van de leerlingen volgt een speciaal onderwijstype.

Tabel 7 geeft het percentage leerlingen van ieder onderwijstype per doorstroomtoets weer.

Tabel 7: Percentage leerlingen per onderwijstype voor verschillende doorstroomtoetsen

onderwijstype	AMN	DIA	DOE	IEP		Lib	ROUTE 8			
				digitaal	papier					
bo	72,5	97,6	92,3	98,1	96,9	98,9	98,0	96,1	99,2	74,6
sbo	21,2	2,1	1,8	1,2	2,2	0,6	1,1	2,2	0,5	16,5
so	6,3	0,3	5,8	0,7	0,9	0,5	0,9	1,7	0,3	8,9

Voorafgaand aan de afname van de doorstroomtoetsen geven scholen leerlingen voorlopige schooladviezen. Indien we hierin de verschillen in absolute aantallen deelnemende leerlingen meenemen, dan kunnen we stellen dat een aanzienlijk deel van de landelijke populatie van s(b)o-leerlingen de ROUTE 8-doorstroomtoets maakt.

3.3. Voorlopige schooladviezen

Voorafgaand aan de afname van de doorstroomtoetsen geven scholen leerlingen voorlopige schooladviezen. In de voorlopige schooladviezen komen zowel enkelvoudige (één schoolsoort) als meervoudige adviezen (twee schoolsoorten) voor. Omdat de voorlopige schooladviezen onafhankelijk van de toetsresultaten tot stand komen, beschouwen we ze binnen dit kader als een gegeven. Ze kunnen wel als een indicatie voor de populatieverschillen tussen de verschillende doorstroomtoetsen gebruikt worden.

In Tabel 8 staat de verdeling van de schooladviezen van alle doorstroomtoetsen samen voor alle onderwijstypen samen.

Tabel 8: Aantallen en percentages schooladviezen landelijk

schooladvies	leerlingen	leerlingpercentage
pro	3722	2,2
vmbo bb	10658	6,2
vmbo bb/kb	8687	5,1
vmbo kb	15144	8,8
vmbo kb/gt	12027	7,0
vmbo gt	25659	14,9
vmbo gt/havo	19894	11,6
havo	24915	14,5
havo/vwo	21399	12,4
vwo	29883	17,4

In Tabel 9 staat de verdeling van de schooladviezen per doorstroomtoets in 2024 voor alle onderwijstypen samen.

Tabel 9: Percentage voorlopige schooladviezen per doorstroomtoets

schooladvies	AMN	DIA	DOE	IEP		Lib		ROUTE 8		
				digitaal	papier	digitaal	papier			
pro	8,8	1,7	2,4	1,0	1,3	0,8	1,1	1,8	0,7	8,9
vmbo bb	11,5	6,6	7,1	5,2	5,2	4,9	5,4	6,6	4,5	11,7
vmbo bb/kb	5,6	4,7	6,0	4,7	4,7	4,7	4,8	5,5	4,3	6,6
vmbo kb	9,1	10,6	9,4	8,4	7,6	8,7	8,8	9,3	8,3	9,5
vmbo kb/gt	7,8	7,3	6,0	7,3	7,3	7,2	6,7	6,8	6,5	7,2
vmbo gt	12,0	16,3	14,4	15,2	14,9	15,3	15,1	14,8	15,3	13,2
vmbo gt/havo	11,6	11,1	10,1	12,2	12,0	12,4	11,6	11,4	11,7	10,0
havo	11,5	14,6	14,7	14,5	13,6	15,0	15,2	14,1	16,1	12,2
havo/vwo	10,0	10,8	11,6	13,4	14,0	13,1	12,7	12,4	13,1	9,4
vwo	12,1	16,2	18,3	18,2	19,4	17,8	18,6	17,4	19,7	11,5

Het valt op dat het percentage enkelvoudige schooladviezen voor praktijkonderwijs (pro) en vmbo bb bij AMN en ROUTE 8 wat hoger ligt dan bij de andere doorstroomtoetsen. Een mogelijke verklaring kan gezocht worden in het feit dat deze toetsaanbieders een hoger aandeel afnames in het speciaal onderwijs hebben. Hierdoor zijn verhoudingsgewijs de hoogste schooladviescategorieën bij deze toetsen ook wat minder vertegenwoordigd. De verdelingen van schooladviezen bij de toetsen met de meeste afnames, IEP en Lib, maar ook bij de DOE en DIA, verschillen maar weinig.

Met ingang van dit schooljaar dient een school het voorlopige schooladvies in het geval van een hoger toetsadvies bij te stellen, tenzij de school kan beargumenteren dat het in het belang van de leerling is het voorlopige advies te handhaven. Deze verplichte bijstelling geldt voor alle schooladviezen, behalve voor het voorlopige schooladvies praktijkonderwijs bij het toetsadvies pro/vmbo bb (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2024).

De eventuele bijstelling vindt plaats na de normering. In deze rapportage worden de definitieve schooladviezen om die reden niet gepresenteerd. Eventuele bijstellingen van het voorlopige schooladvies zijn wel een directe consequentie van de resultaten van de doorstroomtoetsen. Informatie over de bijstellingen en de definitieve schooladviezen volgt in een rapportage van het ministerie van OCW over de doorstroomtoets en bijstellingen van de schooladviezen.

4. RESULTATEN NORMERING

In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten na vaststelling van de landelijke normering voor de afgenomen doorstroomtoetsen. Eerst tonen we de toetsadviezen op landelijk niveau, de toetsadviezen per doorstroomtoets en per onderwijstype. Vervolgens tonen we het percentage behaalde referentieniveaus, zowel landelijk als per doorstroomtoets. Daarnaast is een uitsplitsing naar onderwijstype gemaakt. Hoewel de normeringssteekproef alleen is gebaseerd op resultaten van het reguliere basisonderwijs, worden in dit hoofdstuk de resultaten gepresenteerd voor alle schooltypen waarop de normering van toepassing was, dus inclusief speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs. Een interpretatie van de resultaten geven we in hoofdstuk 5.

4.1. Toetsadviezen

Landelijk

In Tabel 10 geven we een overzicht van de behaalde toetsadviezen in 2024 van alle doorstroomtoetsen samen voor alle onderwijstypen samen.

Tabel 10: Aantallen en percentages toetsadviezen landelijk

toetsadvies	leerlingen	leerlingpercentage
pro/vmbo bb	4276	2,5
vmbo bb/kb	26075	15,0
vmbo kb/gl-tl	37873	21,8
vmbo gl-tl/havo	50412	29,0
havo/vwo	34998	20,1
vwo	20419	11,7

Doorstroomtoetsen

Tabel 11 geeft een overzicht van de percentages toetsadviezen per doorstroomtoets weer voor alle onderwijstypen samen.

Tabel 11: Percentages toetsadviezen per doorstroomtoets

toetsadvies	AMN	DIA	DOE	IEP		Lib		ROUTE 8		
				digitaal	papier	digitaal	papier			
pro/vmbo bb	9,3	2,1	3,5	1,3	2,1	0,7	1,3	2,4	0,5	9,5
vmbo bb/kb	25,1	17,9	19,4	15,1	17,5	13,4	10,8	13,8	8,7	26,5
vmbo kb/gl-tl	23,9	24,5	23,8	24,3	26,4	23,0	18,6	19,3	17,9	23,5
vmbo gl-tl/havo	25,0	31,0	26,3	29,8	29,5	30,0	29,7	29,0	30,2	23,6
havo/vwo	13,1	18,1	17,4	19,2	17,5	20,4	23,8	21,9	25,2	11,9
vwo	3,6	6,4	9,5	10,4	7,1	12,5	15,8	13,7	17,4	5,0

De op toetsniveau geaggregeerde resultaten laten verschillen tussen de doorstroomtoetsen zien in de toetsadviesverdelingen. De verschillen in resultaten tussen de doorstroomtoetsen zijn deels te verklaren uit verschillen in de leerlingvaardigheden, zoals blijkt uit de verdeling van schooladviezen. Daarnaast speelt bijvoorbeeld het aandeel leerlingen uit so/sbo een rol, samen met factoren die besproken worden in hoofdstuk 5. In de tabel is bijvoorbeeld te zien dat AMN en ROUTE 8 een hoger

percentage leerlingen met pro/vmbo bb toetsadvies hebben dan de overige toetsen. Dit zagen we eerder ook al terug bij de voorlopige schooladviezen en is mogelijk te verklaren door het feit dat deze toetsaanbieders een hoger aandeel afnames in het speciaal onderwijs hebben.

In het algemeen is te zien in Tabel 11 dat bij de papieren toetsen hogere percentages te zien zijn voor de toetsadviezen havo/vwo en vwo dan de digitale toetsen. Voor de Lib en de IEP is ook een verschil te zien tussen de percentages voor hun digitale en papieren toetsversies. De verschillen tussen papieren en digitale toetsen en toetsversies zijn niet in alle gevallen consistent met de verschillen die op basis van de voorlopige schooladviezen waren te verwachten (zie Tabel 9). Ook varieert de grootte van het verschil tussen papier en digitaal ten opzichte van de voorlopige schooladviezen tussen de toetsen. De waargenomen verschillen in toetsadviezen tussen digitale en papieren toetsen zijn dus in zijn algemeenheid niet alleen toe te schrijven aan het afnamemedium.

Onderwijstype

Tabel 12 geeft de percentages gegeven toetsadviezen per onderwijstype weer.

Tabel 12: Percentage toetsadviezen per onderwijstype

toetsadvies	bo	sbo	so
pro/vmbo bb	0,8	39,2	21,3
vmbo bb/kb	13,2	48,5	46,3
vmbo kb/gl-tl	22,3	8,5	18,7
vmbo gl-tl/havo	30,3	2,9	9,8
havo/vwo	21,1	0,6	2,9
vwo	12,4	0,3	1,0

In deze tabel is te zien dat de adviezen voor praktijkonderwijs en vmbo bb/kb bij het s(b)o aanzienlijk vaker voorkomen dan bij het regulier basisonderwijs, terwijl de havo/vwo toetsadviezen beduidend minder vaak voorkomen in het s(b)o dan bij het regulier basisonderwijs.

4.2. Referentieniveaus

Landelijk

In Tabel 13 is een overzicht van de percentages behaalde referentieniveaus weergegeven, voor alle onderwijstypen samen.

Tabel 13: Percentage behaalde referentieniveaus landelijk

onderdeel	niveau	percentage
Lezen	<1F	1,6
	1F	98,4
	2F	72,3
Rekenen	<1F	11,3
	1F	88,7
	1S	43,4
Taalverzorging	<1F	5,9
	1F	94,1
	2F	50,8

Doorstroomtoetsen

Tabel 14 geeft de percentages behaalde referentieniveaus per doorstroomtoets weer, voor alle onderwijstypen samen.

Tabel 14: Percentage behaalde referentieniveaus per doorstroomtoets

onderdeel	niveau	AMN	DIA	DOE	IEP		Lib		ROUTE 8		
					digitaal	papier	digitaal	papier			
Lezen	<1F	5,4	1,7	2,8	1,3	1,7	1,0	0,5	0,9	0,2	5,7
	1F	94,6	98,3	97,2	98,7	98,3	99,0	99,5	99,1	99,8	94,3
	2F	55,9	63,9	66,2	73,7	69,7	76,7	77,7	74,6	80,4	54,8
Rekenen	<1F	26,2	12,4	14,7	10,1	12,5	8,5	7,5	10,2	5,6	25,9
	1F	73,8	87,6	85,3	89,9	87,5	91,5	92,5	89,8	94,4	74,1
	1S	28,3	38,2	36,2	39,6	33,9	43,3	53,0	48,8	56,0	26,0
Taalverzorging	<1F	11,6	4,6	8,7	4,3	5,5	3,5	4,6	7,0	3,0	15,5
	1F	88,4	95,4	91,3	95,7	94,5	96,5	95,4	93,0	97,0	84,5
	2F	34,2	47,6	46,6	51,0	49,5	52,3	56,8	51,3	60,7	32,3

De op toetsniveau geaggregeerde resultaten laten grote verschillen tussen de doorstroomtoetsen zien in de percentages behaalde referentieniveaus. De verschillen in resultaten tussen de doorstroomtoetsen zijn deels te verklaren uit verschillen in de verdeling van voorlopige schooladviezen, het aandeel leerlingen uit het so/sbo en andere factoren. In hoofdstuk 5 komen we hierop terug.

Onderwijstype

Tabel 15 geeft de percentages behaalde referentieniveaus per onderwijstype weer.

Tabel 15: Percentage behaalde referentieniveaus per onderwijstype

onderdeel	niveau	bo	sbo	so
Lezen	<1F	0,8	17,1	13,3
	1F	99,2	82,9	86,7
	2F	75,2	16,1	29,9
Rekenen	<1F	8,2	75,4	52,1
	1F	91,8	24,6	47,9
	1S	45,6	2,6	9,0
Taalverzorging	<1F	3,7	54,3	33,2
	1F	96,3	45,7	66,8
	2F	53,3	3,1	10,6

4.3. Relatie voorlopig schooladvies en toetsadvies

In Tabel 16 staat de landelijke relatie tussen het voorlopige schooladvies en het behaalde toetsadvies weergegeven, voor alle onderwijstypen samen. De percentages geven per schooladvies de percentages behaalde toetsadviezen weer. In de tabel is bijvoorbeeld te zien dat 16,4% van de leerlingen die een voorlopig schooladvies havo/vwo krijgen een vwo toetsadvies hebben ontvangen.

Tabel 16: Relatie voorlopig schooladvies en toetsadvies

toetsadvies	pro/vmbo bb	vmbo bb/kb	vmbo kb/gl-tl	vmbo gl-tl/havo	havo/vwo	vwo
schooladvies						
pro	62,3	36,5	1,1	0,1	0,0	0,0
vmbo bb	10,9	74,8	13,1	1,2	0,0	0,0
vmbo bb/kb	2,1	61,3	32,2	4,2	0,1	0,0
vmbo kb	0,6	38,8	48,1	11,9	0,5	0,0
vmbo kb/gt	0,1	18,2	54,3	25,4	1,9	0,1
vmbo gt	0,0	7,8	44,2	41,8	5,7	0,4
vmbo gt/havo	0,0	2,1	24,5	56,4	15,7	1,4
havo	0,0	0,5	9,5	50,9	33,5	5,6
havo/vwo	0,0	0,1	3,3	33,0	47,2	16,4
vwo	0,0	0,0	0,5	10,4	38,6	50,4

De relatie tussen het voorlopige schooladvies en het toetsadvies is complex omdat zij niet uitgaan van dezelfde indeling in schoolsoorten. De toetsadviescategorieën zijn meervoudige adviezen, met uitzondering van het enkelvoudige toetsadvies vwo, terwijl de voorlopige schooladviezen ook enkelvoudige adviezen bevatten.

5. INTERPRETATIE RESULTATEN NORMERING DOORSTROOMTOETSEN 2024

De normering van de eerste doorstroomtoetsen is volgens planning en zonder bijzonderheden verlopen. Uit de analyse van de gezamenlijk ankeropgaven blijkt dat de opgaven psychometrisch gezien goed functioneerden en een goede basis vormen om de verschillende doorstroomtoetsen op dezelfde schaal te normeren. Dat betekent dat de resultaten op de toetsen vanaf 2024 goed vergelijkbaar zijn en dat de normering een goede basis vormt voor het vergelijken van resultaten over de jaren heen.

De op toetsniveau geaggregeerde resultaten laten wel duidelijke verschillen zien tussen de doorstroomtoetsen in de toetsadviesverdelingen en in de percentages behaalde referentieniveaus.

Deze verschillen worden ook teruggevonden in een klassieke analyse. Daaruit blijkt dat deze verschillen geen gevolg zijn van de gebruikte normeringsmethode, maar representatief zijn voor de prestaties van de leerlingen op de ankeropgaven en deels verklaarbaar zijn door verschillen in de groepen leerlingen die de toetsen maken.

Niet iedere toets wordt door een even vaardige groep leerlingen gemaakt. Verschillen in toetsprestaties zijn daardoor te verwachten. Dat blijkt ook uit de verdeling van de voorlopige schooladviezen voor de verschillende groepen leerlingen². Zo zijn er aanwijzingen dat scholen met een minder vaardige leerlingpopulatie eerder voor een adaptieve toets kiezen om de leerlingen niet te overvragen.

Niet alle verschillen laten zich echter verklaren door verschillen in de vaardigheid van de populatie. Voor een deel kunnen de verschillen in de toetsadviesverdelingen en percentages behaalde referentieniveaus tussen toetsen te maken hebben met selectie-effecten, veroorzaakt doordat scholen een bewuste keuze maken voor een bepaalde doorstroomtoets, bijvoorbeeld om pedagogische, didactische, praktische en technische redenen. Hierdoor kunnen er tussen de verschillende doorstroomtoetsen verschillen ontstaan in de relatie tussen schooladvies en toetsadvies.

Naast mogelijke selectie-effecten spelen vermoedelijk ook verschillen in toetsbeleving en motivatie van leerlingen een rol. Ondanks dat alle doorstroomtoetsen zijn onderworpen aan een streng toetsingskader en daardoor inhoudelijk aan die eisen voldoen, bestaan er allerlei verschillen tussen de toetsen die kunnen doorwerken in de manier waarop leerlingen de toetsen maken. Hierbij valt te denken aan lay-out, afnamecondities en instructie, maar ook of de toets digitaal of op papier gemaakt wordt.

Het is lastig te bepalen welke factor welk effect heeft per doorstroomtoets. Om daar meer zicht op te krijgen doen we onderzoek naar verschillen die bijvoorbeeld het gevolg zijn van het gebruik van een papieren of digitale toets, of welk effect ontstaat doordat een bepaalde school met een bepaalde groep leerlingen kiest voor een bepaalde doorstroomtoets. Daarnaast willen we via extra onderzoek meer zicht krijgen op de prestaties van leerlingen uit het speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs.

² Waarbij we opmerken dat schooladviezen niet op een eenduidige manier tot stand komen, wat de meer of mindere overeenstemming met het toetsadvies kan verklaren per school en per gemaakte doorstroomtoets.

Het stelsel doorstroomtoetsen po is ontstaan vanuit de politieke wens om scholen een toets te kunnen laten kiezen die aansluit bij hun behoeftes. Het stelsel is daarmee divers: verschillende scholen kiezen verschillende toetsen die verschillende groepen leerlingen onder verschillende omstandigheden maken. Binnen zo'n stelsel is het van belang dat gelijke prestaties die leerlingen laten zien op een toets tot een gelijk toetsadvies leiden, ongeacht de toetskeuze van een school. Dat bewaakt het CvTE door de kwaliteit van de doorstroomtoetsen te beoordelen en toe te zien op een strikte naleving van de normeringsmethode. Dat is goed gelukt in 2024. Op de langere termijn voeren we toelatings- en doorstroomonderzoek uit, waarbij de voorspellende waarde van de toetsadviezen van alle doorstroomtoetsen wordt nagegaan door de plaatsing en doorstroom van leerlingen in het voortgezet onderwijs te volgen.

REFERENTIES

- AMN (2024) <https://amn.nl/onderwijs/doorstroomtoets>
- A-VISION (2024) <https://a-vision.nu/route-8/>
- Brouwer, A.J. & Veldkamp, B.P. (2022) <https://app.1848.nl/document/tkapi/149374> (Ministerie OCW)
- Bureau ICE (2024) <https://www.bureau-ice.nl/basisonderwijs/iep-doorstroomtoets/>
- Cito bv (2024) [Leerling in beeld - doorstroomtoets \(cito.nl\)](#)
- CvTE (2022) Terugblik 2022 resultaten Centrale Eindtoets 2022 (CvTE)
- CvTE (2024a) Regeling beoordelingsnormen. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0047606/2023-01-01>
- CvTE (2024b) Het normeringshandboek 2024. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0049380/2024-02-20>
- CvTE (2024c) Regeling beoordelingskader doorstroomtoets PO. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0047614/2024-03-01>
- CvTE (2004d) Normering. <https://www.cvte.nl/onderwerpen/toetsen-primair-onderwijs/doorstroomtoets/normering>
- Diataal (2024) <https://www.diaatoetsen.nl/basisonderwijs/dia-dst/>
- Ministerie van OCW (2024a). Wanneer hoeft mijn kind geen doorstroomtoets te maken. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schooladvies-en-doorstroomtoets-basisschool/vraag-en-antwoord/wanneer-geen-doorstroomtoets-maken>
- Ministerie van OCW. (2024, 31 mei). Schooladvies toelating voortgezet onderwijs. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schooladvies-en-doorstroomtoets-basisschool/toelating-voortgezet-onderwijs-gebaseerd-op-definitief-schooladvies>
- Ministerie OCW (2024). Kamerbrief over schooladvisering, doorstroomtoetsen en de overgang po-vo. [Kamerbrief] <https://open.overheid.nl/documenten/dpc-eob7d5854fecfc172291269410888fd7f584f2ab/pdf>
- Stichting Cito (2024) <https://www.doe.nl/>
- Wiersma, A.D. (2022a, 28 januari) Kamerbrief EK Normering eindtoetsen en referentieniveaus primair onderwijs [Kamerbrief] <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-7f395738f8caoad8bbb7d81afbd2896f94a2f9ca/pdf>
- Wiersma, A.D. (2022b, 14 maart) Schooladvisering en eindtoetsing po 2022. [Kamerbrief] https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2022Z04753&did=2022D09651
- Slob, A. (2021, 5 juli) Kamerstukken II 2020-2021, 35671, nr. 13. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-35671-13.html>

COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

Het College voor Toetsen en Examens is namens de overheid verantwoordelijk voor de kwaliteit en het niveau van de centrale examens en toetsen in Nederland. Het heeft verschillende examens en toetsen onder zijn hoede.

cvte.nl

SAMEN BOUWEN WE AAN GOEDE TOETSEN EN EXAMENS

 Toetsen primair onderwijs: doorstroomtoetsen en leerlingvolgsystemen. Vergelijkbaarheid van doorstroomtoetsresultaten en kwaliteitsbewaking van doorstroomtoetsen en leerlingvolgsystemen.
Cvtetoetsenpo.nl

 Centrale examens voortgezet onderwijs: het centrale deel van de eindexamens vmbo, havo of vwo. Het diploma geeft toegang tot passend vervolgonderwijs.
Examenblad.nl

 Staatsexamens voortgezet onderwijs: examens voor iedereen die individueel of op vso-scholen niet in staat is via het regulier voortgezet onderwijs examen af te leggen.
Staatsexamensvo.nl

 Centrale examens middelbaar beroeps- onderwijs: centrale examens Nederlandse taal en Engels voor studenten in het mbo. De uitkomst is onderdeel van het mbo-diploma.
Examenbladmbo.nl

 Staatsexamens Nederlands als tweede taal: examens Nederlandse taal voor iedereen die Nederlands niet als moedertaal heeft. Het diploma toont aan dat het Nederlands voldoende is voor werk of opleiding.
Staatsexamensntz.nl